

เที่ยวบ้านเพื่อน เยือนวิถีชุมชน
ชุมชนบ้านเชียง จังหวัดอุดรธานี

Visit Community and Friends
Ban Chiang Community, Udon Thani

ชาวไทพวนผู้สืบสานภูมิปัญญาและมรดกโลก...

ด้วยหัวใจและศรัทธา

ชุมชนบ้านเชียง จังหวัดอุดรธานี

The Tai Phuan people achieved folk wisdom

and World Heritage status with love and faith

Ban Chiang Community, Udon Thani

บ้านเชียง
Ban Chiang

ชาวบ้านเชียงคือคนไทพวน

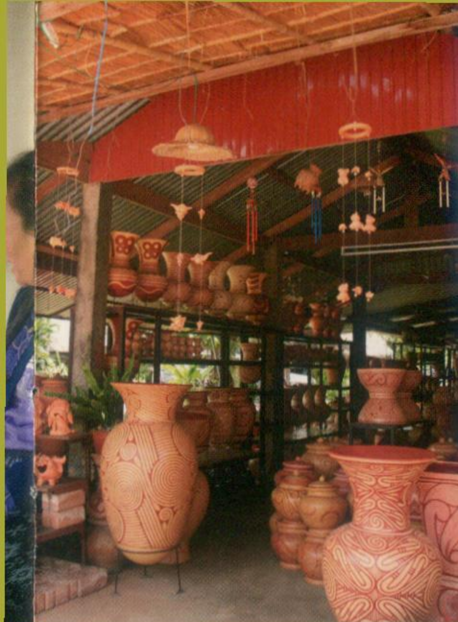

ในแผ่นดินสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓ พลเมืองทางฝั่งซ้ายแม่น้ำโขง ซึ่งมีถิ่นฐานอยู่ที่เมืองพวน แขวงเมืองเชียงขวาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้ถูกอพยพกวาดต้อนมาอยู่ฝั่งขวาของแม่น้ำโขง นั่นคือประเทศไทย และได้กระจายไปอยู่ในที่ต่างๆ รวมถึงที่จังหวัดอุดรธานี

การหาแหล่งลงหลักปักฐานใหม่ของคนไทพวน ส่วนใหญ่เกิดจากสัญชาตญาณ เช่น ถ้าที่ไหนมีแหล่งน้ำ พื้นดินอุดมสมบูรณ์ ก็จะเลือกตั้งถิ่นฐานที่นั่น ส่วนที่จังหวัดอุดรธานี เมื่อชาวไทพวน ได้เดินทางมาพบ “ต้นตาว” ขึ้นอยู่หนาแน่น ก็สามารถคาดการณ์ได้ว่า แผ่นดินนี้มีความอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การทำเกษตรกรรม เพราะต้นตาวเป็นพืชที่มีคุณประโยชน์มากมาย หน่ออ่อน ใบอ่อน เนื้อในเมล็ดหรือลูกชิด แม้กระทั่งยอดของลำต้นก็สามารถนำมารับประทานได้ ชาวไทพวนผู้รอนแรมมาจากเชียงขวางจึงตั้งหลักปักฐาน ณ ที่แห่งนี้และตั้งชื่อว่า “บ้านดงแพง” ก่อนจะเปลี่ยนเป็น “บ้านเชียง” ตั้งอยู่ที่ตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี ในปัจจุบัน

คนไทพวนบ้านเชียง ดำเนินชีวิตด้วยความอ่อนน้อม สมถะ ศรัทธาในพระพุทธ-ศาสนา รวมถึงรักษาศิลปวัฒนธรรมที่มีมาแต่เดิม อย่างไรก็ตาม...พวกเขาไม่เคยรู้เลยว่าก่อนหน้าที่จะมาลงหลักปักฐาน ณ ที่แห่งนี้ เคยมี “ผู้อาศัยอยู่ก่อน”

Ban Chiang residents have Tai Phuan heritage

In 1784, in the reign of King Nang Klao, Rama III, residents of Phuan in Xieng Khouang province (in present-day Lao People's Democratic Republic) on the east bank of the Mekong River were relocated to the west bank of the river (in present-day Thailand) and settled in various places in what is today Udon Thani province.

The Tai Phuan instinctively searched for a place that best served their community, looking for availability of water resources and fertile land. They found these in a place called *Ban Dong Phaeng*, later changed to *Ban Chiang*.

เครื่องปั้นดินเผาเขียนลาย...
จดหมายจากอดีต

เมื่อยามฝนตก สายน้ำจะชะเศษดินที่เกาะอยู่ตามชิ้นส่วนเครื่องปั้นดินเผาปริศนาซึ่งจะปรากฏลวดลายเขียนสีที่งดงามขึ้น แต่ยังไม่มีใครใคร่จะใส่ใจมากนัก เด็กๆ เอามาเล่นตั้งเต ราวกับเป็นสิ่งของที่พบเจอโดยง่าย จนเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๐ นายบรรลุ มนตรีพิทักษ์ได้ขุดหลุมเพื่อลงเสาบ้าน บริเวณใกล้เคียงกับวัดโพธิ์ศรีในปัจจุบัน ก็ได้พบกับหม้อลายเขียนสี ๓ ใบในสภาพค่อนข้างสมบูรณ์ พร้อมเศษภาชนะดินเผาคล้ายคลึงกัน จึงเก็บรวบรวมและมอบให้กับครูใหญ่โรงเรียนบ้านเชียงเพื่อเก็บรักษาและจัดแสดงไว้ที่โรงเรียน ต่อมาในปี ๒๕๐๓ หัวหน้าหน่วยกรมศิลปากร ได้ออกสำรวจที่หมู่บ้านบ้านเชียง ครูใหญ่จึงมอบโบราณวัตถุให้แก่คณะกรมศิลปากร แต่ยังไม่มีการสำรวจหรือขุดค้นใดๆ จนกระทั่ง พ.ศ. ๒๕๐๙ นายสตีเฟ่น ยัง นักศึกษาวิชาสังคมศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ได้เดินทางมาศึกษาวิถีชีวิตของชาวบ้านเชียง และได้พบเศษภาชนะดินเผากระจัดกระจายอยู่ จึงเก็บมามอบให้กับผู้เชี่ยวชาญทางด้านโบราณคดีก่อนประวัติศาสตร์ ในปี ๒๕๑๐ ได้เริ่มมีการขุดค้นอย่างจริงจัง โดยกองโบราณคดี กรมศิลปากร ทำให้พบเจอหลักฐานทางโบราณคดี ประเภทต่างๆ มากมาย ทั้งโครงกระดูก ภาชนะดินเผาเขียนลาย โบราณวัตถุที่ทำด้วยหินและเหล็ก จากนั้นได้ส่งตัวอย่างเศษภาชนะดินเผาเขียนลายไปตรวจสอบหาอายุที่มหาวิทยาลัยเพนซิลเวเนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา ปรากฏว่าโบราณวัตถุที่ถูกขุดพบมีอายุระหว่าง ๗,๐๐๐ ถึง ๕,๐๐๐ ปีมาแล้ว

เมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถได้เสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตรแหล่งโบราณคดีบ้านเชียง ด้วยความสนพระราชหฤทัยยิ่ง พร้อมทั้งพระราชทานแนวพระราชดำริอันทรงคุณประโยชน์แก่ท้องถิ่นบ้านเชียง และความก้าวหน้าในการศึกษาวิชาโบราณคดีของประเทศไทยสืบมาในปัจจุบัน

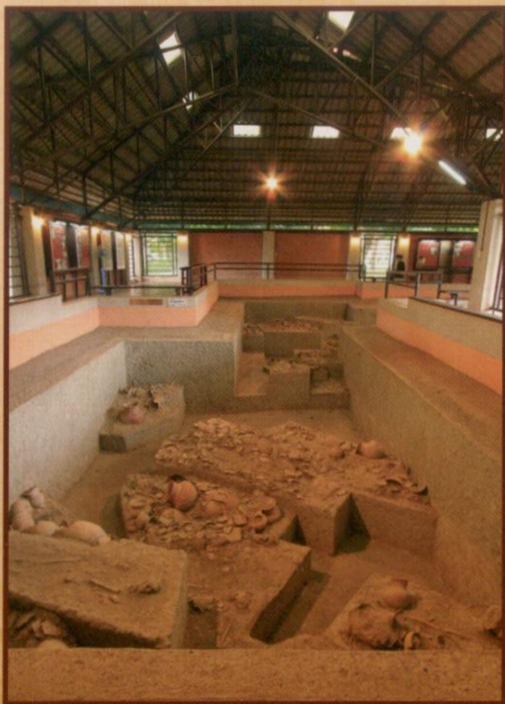
นับตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๖ เป็นต้นมา ได้มีการขุดค้นอย่างจริงจังโดยได้รับความร่วมมือจากมหาวิทยาลัยในต่างประเทศ รวมถึงมีการสร้างอาคารพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติบ้านเชียงขึ้น จนในที่สุด เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๕ คณะอนุกรรมการมรดกโลกขององค์การศึกษาวิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ได้ประกาศให้แหล่งโบราณคดีบ้านเชียงเป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรม ทำให้บ้านเชียงโดดเด่นในสายตาชาวโลกอย่างน่าภาคภูมิใจ

"โบราณสถานและโบราณวัตถุทุกแห่ง ทุกชิ้นเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญ ซึ่งควรสำรวจและพิจารณาศึกษาอย่างละเอียดถี่ถ้วน ทุกสิ่งทุกอย่างที่ได้ขุดค้นและรวบรวมไว้แล้ว... ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบจะต้องระวังรักษาอย่างดีที่สุดตลอดไป ไม่ปล่อยปละละเลยให้เกิดความสูญหายหรือเสียหาย เพราะถ้าปล่อยให้เป็นเช่นนั้น ก็เท่ากับทำลายหลักฐานทางประวัติศาสตร์ของชาติ ซึ่งจะเป็นความเสียหายอย่างร้ายแรง.."

พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

Patterned and painted ceramics...messages from the past

In 1957, Banlu Montripitak, a resident of Ban Chiang, was digging holes to set up house posts in the neighbourhood of Wat Pho Si Nai, Tambon Ban Chiang, Nong Han district of Udon Thani. Banlu found painted pots in good condition, and sherds of other ceramic containers. He collected the objects and gave them to the headmaster of the Ban Chiang School.

In 1966, a student from Harvard University, Stephen Young, came to study the way of life of the residents of Ban Chiang and, in his work, came across some of the ceramics. He recognised their value and presented them to archaeological experts for further investigation.

In 1967, the Division of Archaeology of the Fine Arts Department started serious excavations in the area leading to the discovery of much archaeological evidence dating back 7,000 to 5,000 years.

Since 1973, there had been continued archaeological excavations at the site and the establishment of the Ban Chiang National Museum.

In 1992, the Ban Chiang Archaeological Site was listed as a UNESCO World Heritage Site in Culture, and the name of Ban Chiang became known throughout the world.

เครื่องปั้นดินเผาบอกยุคสมัย
Pottery tells of periods and ages

สมัยต้น :
อายุ ๕,๖๐๐ - ๓,๐๐๐ ปี
Early Period:
Dating back 5,600-3,000 years

ส่วนใหญ่ภาชนะจะตกแต่งด้วยเส้นขีดลายขดคดโค้ง และมีลายกดหรือเส้นสั้นๆ เพื่อถมพื้นที่ให้เต็ม ช่วงปลายๆ ของยุคต้นจะมีการตกแต่งไหล่ของภาชนะด้วยลายขีดเป็นเส้นคดโค้งผสมกับการเขียนสีแดง

The items from this period are mostly decorated with cord-marked lines and motifs to fill the spaces. Those from the later days of the Early Period feature decorations on the shoulders of the pots as curved incisions mixed with red paint.

สมัยกลาง :
อายุ ๓,๐๐๐ - ๒,๓๐๐ ปี
Middle Period:
Dating back 3,000-2,300 years

ภาชนะดินเผาที่โดดเด่นของยุคนี้คือ ภาชนะผิวนอกสีขาว ทำส่วนไหล่ให้เป็นสันหักมุม ทั้งแบบก้นกลมและก้นแหลม บางชิ้นมีการตกแต่งด้วยลายขีดผสมลายเขียนสีที่ไหล่ของภาชนะ ตอนปลายของสมัยกลางเริ่มมีเหล็กปรากฏขึ้น

Distinctive pottery of this period are vessels with white surfaces, with sharp ridges on the shoulders, and rounded and pointed bottoms. Some are decorated with incisions mixed with coloured paint on the shoulders. The use of iron started to be seen towards the end of the Middle Period.

สมัยปลาย :
อายุ ๒,๓๐๐ - ๑,๘๐๐ ปี
Late Period:
Dating back 2,300-1,800 years

ภาชนะเขียนลายสีแดงบนพื้นที่นวล หลังจากนั้นจึงมีภาชนะเขียนลายสีแดงบนพื้นสีแดงแล้วขัดมันเพิ่มเข้ามา

Vessels of this period have red motifs painted on mauve areas. Later pottery has red motifs painted on red areas, with the addition of polished lines.

จากหม้อลายเขียนสี
ยุคก่อนประวัติศาสตร์
มาเป็นผลิตภัณฑ์
เครื่องปั้นดินเผา
บ้านเชียง

From pre-historic
painted vessels to
modern Ban Chiang
pottery products

การปั้นหม้อเขียนลาย

Shaping and painting motifs on formed vessels

จากภาชนะดินเผาลายเขียนสีในยุคก่อนประวัติศาสตร์ บ้านเชียงกลายเป็นเมืองท่องเที่ยวและเป็นศูนย์เรียนรู้แหล่งโบราณคดีที่สำคัญของโลก และด้วยความภาคภูมิใจนี้ นักท่องเที่ยวสามารถมาสัมผัสผ่านประสบการณ์ในการทดลองปั้นและเขียนลายด้วยตนเอง

Ban Chiang has become a tourist town as an archaeological site and learning centre where tourists can experiment with shaping and painting motifs on the vessels themselves.

ขั้นตอนการปั้น

Steps in shaping the vessel

เริ่มจากการเตรียมดิน คือ ดินเหนียวละเอียด และดินเชื้อ

ดินเหนียวละเอียด คือดินเหนียวที่ชาวบ้านได้มาจากในท้องถิ่น เมื่อขุดมาได้แล้วจะนำมาผึ่งแดดให้แห้ง แล้วทุบให้ละเอียด แยกสิ่งเจือปนจำพวกเศษหินเศษไม้ออก จากนั้นพรมน้ำให้ชื้น คลุมด้วยพลาสติกทิ้งไว้ ๒ คืน จึงนำมาใช้ได้

ดินเชื้อ คือดินที่ช่วยให้เครื่องปั้นดินเผาไม่แตกร้าวระหว่างการปั้น เมื่อได้ดินเชื้อและดินเหนียวตามต้องการ ก็จะนำมาผสมกันในอัตราส่วน ๑ ต่อ ๑ นวดให้เข้ากันแล้วขึ้นรูปโดยใช้หินดุรองเป็นรูปด้านใน ใช้ไม้ตีด้านนอกตามรูปโค้งของหินดุ หลังจากนั้นนำไปตากพอหมาดจนได้ที่ แล้วนำเข้าเตาเผาด้วยฟางข้าวและไม้ฟืน จนสังเกตเห็นดินเป็นสีแดงสุกปลั่ง

- Mix the pottery clay and fine grained clay at a ratio of 1 to 1.
- Knead the mixture to get rid of any air and ensure a fine mixture.
- Shape this mixture with a clay anvil as the core, beating it with a wooden paddle along the curve of the anvil to the desired shape.
- Dry and fire with straw and firewood until the clay becomes shiny and red hot.

การเขียนลาย
Painting of motifs

การเขียนลายในยุคปัจจุบันเป็นการจำลองลวดลายภาชนะดินเผาเขียนลายของบ้านเชียงในอดีต วัสดุที่ใช้ในการเขียนลายประกอบด้วยสีผสมกาวและพู่กัน การเขียนลายหม้อบ้านเชียงจะใช้วิธีจดจำลายต่างๆ จากเครื่องปั้นดินเผายุคโบราณ นับเป็นภูมิปัญญาของช่างเขียนลายที่สามารถนำลายเครื่องปั้นดินเผาสมัยโบราณกลับมาเขียนใหม่เพื่อให้ชนรุ่นหลังได้ศึกษาต่อไป

Motifs painted on modern Ban Chiang pots are those from pre-historic ceramics. Materials used in the painting of motifs are pigments mixed with glue with a paint brush. This allows the motifs in pre-historic ceramics to be re-created today.

ลวดลายต่างๆ ของเครื่องปั้นดินเผาเขียนลายบ้านเชียง
Various motifs of Ban Chiang pottery

ลายธรรมชาติ ลวดลายที่ได้รับแรงบันดาลใจจากธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมรอบตัวมนุษย์ เช่น ลายใบไม้ ลายดอกไม้ ลายก้านขด ที่พัฒนามาจากลายก้นหอย ลายวงปีไม้ และลายสัตว์

ลายเรขาคณิต ได้แก่ ลายสามเหลี่ยม ลายวงกลม ลายตารางเหลี่ยม

ลายอิสระ ลวดลายที่เกิดจากจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ เช่น ลายเส้นคดโค้งรูปตัว S เป็นต้น

Natural motifs – Motifs inspired by nature or the environment; such as, foliage or floral designs, artistic spiral wires developed from shell patterns, wood rings, and animal skin patterns.

Geometric motifs – Motifs made up of triangles, circles, and grids.

Free form motifs – Motifs based on imagination and creativity; such as, swirling lines.

วิถีของผู้สืบทอดวัฒนธรรมไทพวนบ้านเชียง
The cultural heritage of the Tai Phuan of Ban Chiang

เมื่อกลับมาสู่ยุคไทพวนบ้านเชียง ชาวไทพวนไม่เพียงแต่เดินทางมาจากเชียงขวางด้วยตัวเปล่า ทว่ายังนำมรดกทางวัฒนธรรมและประเพณีอันดีงามต่างๆ ทั้งทางพระพุทธศาสนาและทางพราหมณ์ติดตัวมาถ่ายทอดสู่รุ่นลูกหลาน โดยเฉพาะวิถีอันนอบน้อมถ่อมตน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ดังคำพูดติดปากผู้เฒ่าผู้แก่ในสมัยโบราณกล่าวไว้

"เฮือนใกล้ไกลก็ดั่งเฮือนเดียว เทียวไปกินของกินหลดบ่มีความเว้า เจ้าเลี้ยงข่อยข่อยเลี้ยงเจ้าแลงงาย กินสับไขว่คอบว่าของบ่ไฮ้ไผสิฮู้ฮ้อมแพงเจ้าเอย"

มีความหมายคือ หมู่บ้านบ้านเชียงอุดมสมบูรณ์ไปด้วยผักผลไม้ ข้าวปลาอาหารนั้นมีมาก ผู้คนขยันทำมาหากินไม่ต้องซื้อขายเพราะมีอะไรก็แลกเปลี่ยนกันทุกหลังเป็นบ้านพี่เรือนน้องอยู่ด้วยความเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน

The Tai Phuan did not arrive in Ban Chiang empty-handed but brought with them a rich cultural heritage and fine traditions in Buddhism and Hinduism to be passed onto future generations, especially modest behaviour and caring and sharing like members of the same family.

ศรัทธาในพระพุทธศาสนาของไทพวนบ้านเชียง
Strong faith in Buddhism among the Tai Phuan of Ban Chiang

ชาวไทพวนนับเป็นผู้มีความศรัทธาในพระพุทธศาสนาอย่างแรงกล้า เห็นได้จากงานประเพณีทำบุญทางพุทธศาสนาประจำทั้ง ๑๒ เดือนอย่าง "ฮีตสิบสอง คองสิบสี่" เช่น เดือนอ้าย *ทำบุญปริวาสกรรม* พระสงฆ์จะเข้ามาปฏิบัติธรรมและชาวบ้านก็ถือโอกาสทำบุญเลี้ยงพระตักบาตรและเลี้ยงผีบรรพบุรุษ เดือนยี่ *บุญคูณลาน* เป็นการทำบุญขวัญข้าวหลังเก็บเกี่ยว เดือนสาม *บุญข้าวจี่* ชาวบ้านจะทำข้าวจี่ไปถวายพระและฟังเทศน์ เดือนสี่ *บุญผะเหวด* หรือบุญพระเวส มีกิจกรรมการฟังเทศน์มหาชาติ เดือนห้า *ทำบุญสงกรานต์* เป็นต้น ซึ่งวิถีแบบดั้งเดิมนี้ยังคงปรากฏอยู่ในชีวิตของชาวไทพวนบ้านเชียงจวบจนถึงปัจจุบัน

The Tai Phuan people have a strong Buddhist faith, as seen by their regular major merit-making traditions for each month of the year. For example, in the first lunar month the homes are blessed, with monks invited to chant prayers and people make merit with food offerings to monks and ancestors' spirits. The second lunar month is for the celebration of the coming rice harvest, followed by merit-making in the third lunar month when people make grilled sticky rice to offer to monks at the temple and attend sermons.

เรือนไทพวนบ้านเชียง

Home life of the Tai Phuan of Ban Chiang

ในครอบครัวชาวไทพวน แต่ละคนรับผิดชอบในหน้าที่และบทบาทของตนเอง ผู้ชายเก่งเรื่องงานไม้ สร้างเรือน ผู้หญิงเก่งเรื่องอาหาร จักสาน และทอผ้า บ้านเรือนของคนไทพวนนั้นสวยงามและมีเอกลักษณ์ ด้วยเรือนไม้หลังคาทรงป้าน ใต้ถุนสูง หน้าห้องนอนเป็นระเบียงโล่งระดับเดียวกัน มีหลังคาคลุมเรียกว่า "เซีย" ใช้เป็นทั้งที่ร่วมวงทานข้าวต้อนรับผู้มาเยือน จากเซียจะเป็นพื้นไม้ลดระดับลงไปเรียกว่า "ชาน" แล่นต่อจากเรือนไปยังครัวด้านข้าง หน้าชานเป็นบันไดทางขึ้น-ลง ใต้ถุนเรือนสูง ใช้เป็นสถานที่ให้ผู้หญิงได้ทอผ้า ข้างเรือนมียุ้งสำหรับเก็บข้าวไว้กินได้ตลอดปี บริเวณเรือนจะปลูกไม้มงคลต่างๆ

In a Tai Phuan family, each member has specific duties and roles. Men are involved in woodworking and house construction while the women take the responsibilities in providing food and are engaged in basketry and textile weaving.

The houses are made of wood with a low roof and set up on posts. In front of the sleeping area is a broad, open but covered veranda called *sia* which serves as an area for dining and welcoming visitors. A wooden floor at a lower level, called *chan*, runs from the house to the kitchen on the side. The space under the elevated house is used by the women for their weaving looms.

At the side of the house is a granary where rice is stored off the ground for year-round consumption.

การขึ้นบ้านใหม่
Housewarming

เมื่อสร้างบ้านเสร็จ ต้องมีพิธีขึ้นบ้านใหม่เพื่อความเป็นสิริมงคล เจ้าของบ้านจะบอกกล่าวเพื่อนบ้าน ให้มาร่วมพิธีตามฤกษ์ยาม หนุ่มสาว ลูกหลาน คนเฒ่าคนแก่ก็จะมาช่วยกันขนของไปขึ้นบ้านใหม่ ประกอบด้วย เสื่อ ที่นอน หมอน เครื่องครัว มีผู้เฒ่าเป็นประธานพาลูกหลานทำพิธี จากนั้นจึงทำพิธีบายศรีสู่ขวัญผูกข้อมือและเลี้ยงอาหารแขกที่มาร่วมงาน

When a new house is completed, there is a housewarming ceremony to which neighbours are invited. Young and old community members help to carry necessities into the new house; such as, sleeping mats, mattresses, pillows, and kitchenware. A respected elder leads everyone in the paying of respect to the heavenly beings and guardian spirits of the place to ensure the security of the new house and its inhabitants.

ร่วมพิธีบายศรีสู่ขวัญ
ณ โฮมสเตย์บ้านเชียง

การบายศรีสู่ขวัญ เป็นประเพณีทางศาสนาพราหมณ์ที่นิยมกระทำสืบต่อกันมายาวนาน ถือได้ว่าเมื่อทำพิธีนี้แล้วจะก่อให้เกิดความเป็นสิริมงคลแก่ชีวิต พิธีบายศรีสู่ขวัญนี้จะทำขึ้นเฉพาะงานที่เป็นมงคล เช่น พิธีแต่งงาน การหายจากป่วยไข้ การมีแขกจากต่างถิ่นมาเยี่ยมเยือน ฯลฯ

หากใครได้มาพักโฮมสเตย์บ้านเชียง จะมีพิธีบายศรีสู่ขวัญต้อนรับนักท่องเที่ยว ผู้เฒ่าผู้แก่มาล้อมวงผูกด้ายขาวอวยพรขอให้ผู้มาเยือนประสบแต่ความโชคดี นอกจากนี้นักท่องเที่ยวยังสามารถสัมผัสวิถีชีวิตของชาวบ้านเชียงในอดีตจนถึงปัจจุบัน เช่น การทำเครื่องปั้นดินเผา การทอผ้ามัดหมี่ย้อมคราม การแต่งกายแบบไทพวน ด้วยความยึดมั่นในการอนุรักษ์อารยธรรมโบราณ และสืบสานวิถีไทพวน ทำให้กลุ่มโฮมสเตย์เชิงอนุรักษ์บ้านเชียงได้รับรางวัลดีเด่น ประเภทองค์กรสนับสนุนและส่งเสริมการท่องเที่ยว ในการประกวดรางวัลอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย ประจำปี ๒๕๕๖ จากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

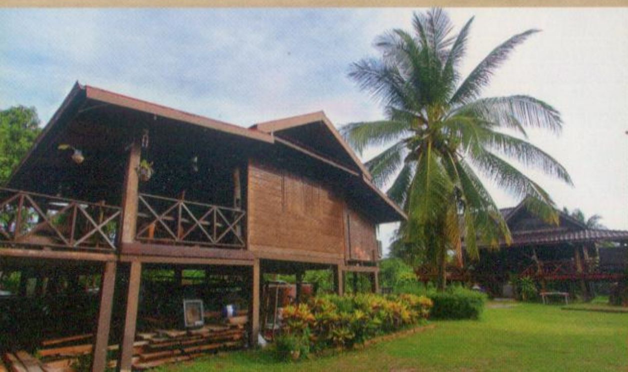

Join the traditional welcoming ceremony at Ban Chiang home-stays

The welcoming ceremony is a Hindu tradition that has been observed since ancient times, with the tying of the consecrated cord around the person's wrist as a sign of blessing. The ceremony is reserved for auspicious occasions; such as, weddings, recoveries from an illness, or visits by guests.

Travellers at a Ban Chiang home-stay are traditionally welcomed by the elderly people in the community gathering to tie the cords on the wrists of the visitors, blessing them with all the good fortune in life.

Visitors can also experience the regular past and present activities of the residents of Ban Chiang; such as, making earthenware goods, weaving indigo-dyed Matmee, tie-dying cloth, and dressing in the Tai Phuan style. The Ban Chiang Cultural Conservative Home-stay Community won an Award of Outstanding Performance at the Thailand Tourism Awards 2013 from the Tourism Authority of Thailand (TAT).

แต่งกายอย่างไทพวน
Dressing up in the Tai Phuan-style

สำหรับชีวิตประจำวันทั่วไป การแต่งกายของไทพวนบ้านเชียงนั้นเรียบงาม ผู้หญิงสวมเสื้อแขนกระบอก นุ่งซิ่นผ้าย้อมคราม ผู้ชายสวมเสื้อม่อฮ่อม นุ่งกางเกงย้อมครามขาก๊วย และคาดผ้าขาวม้า แต่หากเป็นงานทางการหรืองานสำคัญที่ให้เกียรติเจ้าภาพ ผู้หญิงจะนุ่งผ้าซิ่นมัดหมี่ คาดเข็มขัดเงิน ส่วนผู้ชายนุ่งโจงกระเบนย้อมครามมัดหมี่ หรือถ้าหากเป็นงานบุญที่วัด ทั้งหญิงและชายจะสวมเสื้อขาวสะอาดตา

The Tai Phuan of Ban Chiang dress simply but neatly in their daily life. Women wear long-sleeved blouses and long indigo-dyed skirts, and men wear simple farmers' shirts and indigo-dyed trousers, with a multi-purpose woven cloth as a belt. But for formal occasions or important functions, women wear long skirts made of Matmee textile and silver belts, and men wear long indigo-dyed Matmee cloth pulled up between the legs. Everyone wears white blouses/shirts to religious functions at the temple.

ผ้าย้อมครามไทพวน
Indigo-dyed cloth of The Tai Phuan

Indigo is a natural dye known to humans for over 6,000 years. Inhabitants of the world's tropical zones used to get blue colour for dyeing purposes from various plants that grew in their areas, but indigo blue of the highest quality is produced in Asia. In Ban Chiang, there is evidence of indigo-dyed cloth, a tiny piece of the fabric dating back 1,800 to 900 years, being found among the potsherds.

For the Tai Phuan of Ban Chiang, indigo dyeing of cloth has been a skill handed down through the generations. Indigo-dyed cloth is used for garments for farmers, as it is suitable for outdoor work in the rice fields and plantations, having special properties of cooling down the wearer in the hot sun and readily absorbing sweat.

Visitors can observe the manufacturing process at the Ban Chiang Local Textile Weavers' Group.

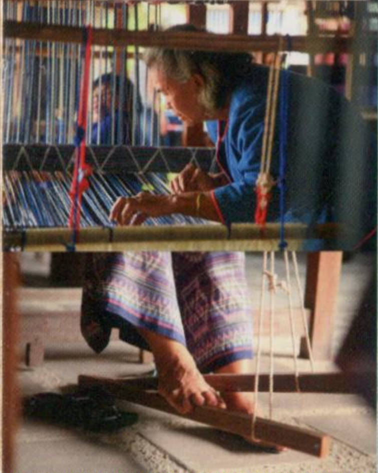
"สีคราม" เป็นสีย้อมจากธรรมชาติที่มนุษย์รู้จักกันมามากกว่า ๖,๐๐๐ ปี ซึ่งสีครามคุณภาพดีส่วนใหญ่ผลิตจากทวีปเอเชีย หนึ่งในหลักฐานที่ว่าผ้าย้อมครามมีมาแต่ยุคโบราณคือเศษผ้าย้อมครามที่พบในเครื่องปั้นดินเผาบ้านเชียงยุค ๑,๘๐๐ ถึง ๙๐๐ ปีก่อน

สำหรับชาวไทพวนบ้านเชียง การย้อมครามเป็นการสืบทอดภูมิปัญญาที่เป็นเอกลักษณ์การแต่งกายชาวชนเผ่าในประเทศลาว ผ้าย้อมครามเป็นเครื่องนุ่งห่มแบบพื้นบ้านของชาวบ้านที่ทำการเกษตรกรรม เนื่องจากเหมาะกับการใช้สอยในการทำไร่ ทำนา เพราะมีคุณสมบัติพิเศษที่สามารถให้ความเย็นและซับเหงื่อได้ดี ชาวไทพวนบ้านเชียงในปัจจุบันยังคงอนุรักษ์การทำผ้าย้อมครามไว้เป็นอย่างดี นักท่องเที่ยวสามารถเยี่ยมชมกรรมวิธีผลิตผ้าย้อมครามได้ที่กลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบ้านเชียง

การทอมัดหมี่
Matmee – tie-dyed textile

ช่างทอผ้าบ้านเชียงขึ้นชื่อเรื่องการทอผ้ามัดหมี่ การทำผ้ามัดหมี่มีขั้นตอนที่ละเอียดอ่อน และต้องวางแผนตั้งแต่ก่อนย้อม คือการมัดหมี่ หรือมัดเส้นฝ้ายให้แน่นเพื่อกำหนดเป็นลวดลาย จากนั้นค่อยนำไปย้อมคราม ลวดลายในการทอผ้ามัดหมี่นั้นได้แรงบันดาลใจจากธรรมชาติรอบตัว ไม่ว่าจะเป็นต้นข้าว ลูกไม้ ดอกไม้ หรือของใช้ในชีวิตประจำวันต่างๆ

Textile weavers of Ban Chiang are renowned for their weaving of Matmee tie-dyed cloths. The production of Matmee cloth involves complicated steps, with the planning of the patterns completed before the dyeing of the yarns. Cotton yarns are counted and tied tightly to determine the patterns before they are dyed in indigo. The patterns are inspired by natural surroundings; such as, rice plants, fruit, flowers, or various utensils in daily life.

จักสานบ้านเชียง
Ban Chiang basketry

ชาวบ้านเชียงมีอาชีพหลักคือ เกษตรกรรม ที่สืบทอดมาแต่บรรพบุรุษ เมื่อว่างเว้นจากการทำไร่ทำนา แทบทุกครัวเรือนจะนั่งสานเครื่องใช้ไม้สอยไว้ใช้งาน เช่น สานแห สานสะดุ้ง สานสุ่ม สานเขิง สานไซ สานข้อง และเครื่องมือจับสัตว์น้ำชนิดต่างๆ แต่ที่เห็นได้ทั่วไปคือการสานกระติบข้าวจากไม้ไผ่ที่หาได้ง่ายตามท้องไร่ปลายนา

Residents of Ban Chiang are mainly engaged in agriculture, an occupation passed on by their ancestors. When free from the toils of working in the fields, orchards, or plantations, the people weave items for their use; such as, nets, traps, receptacles, and implements of various types. Most common is the weaving of handy rice containers made from bamboo, an easily accessible raw material.

เรียนรู้การสานกระติบข้าวแบบไทพวนบ้านเชียง

ขั้นตอนการทำกระติบ

๑. นำไม้ไผ่ที่เป็นปล้องๆ มาตัดเป็นท่อนๆ
๒. ตัดส่วนข้อและเปลือกออก
๓. ผ่าให้เป็นลิ่วๆ
๔. จากลิ่วค่อยฝานเป็นเส้นบางๆ
๕. แช่น้ำให้เปียกชุ่ม
๖. เหลาให้บางเสมอกันเพื่อให้สานได้ง่าย
๗. ตากแดดให้แห้ง
๘. นำมาสานเป็นกระติบ

Learning the weaving of a rice container of the Ban Chiang Tai Phuan-style

Preparation of bamboo for weaving rice containers

1. Bamboo stems are first cut up in sections.
2. They are smoothed and peeled.
3. The sections are divided into chunks.
4. Then they are made into thin strips.
5. The bamboo strips are soaked.
6. They are further refined for weaving.
7. The refined strips are hung to dry in the sun.
8. They are then ready to be woven into handy rice containers.

การเดินทาง
Travel Information

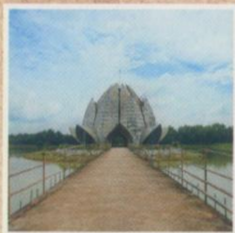
จากอำเภอเมืองอุดรธานี ใช้เส้นทางหมายเลข ๒๒ (อุดรธานี-สกลนคร) ประมาณ ๕๐ กม. สังเกตป้ายพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติบ้านเชียง เลี้ยวซ้ายและตรงไปอีกประมาณ ๖ กม. ถึงบ้านเชียง

GPS N17° 24.399' E103° 14.212'

From Mueang Udon Thani District, follow Highway No. 22 towards Sakon Nakhon for about 50 kilometres. When you see the sign for the Ban Chiang National Museum, take a left turn and go straight on for about 6 kilometres to reach Ban Chiang.

วัดสันติวนาราม
Wat Santi Wanaram
N
วัดป่าเลไลยก์
Wat Palelai
วัดโพธิ์ศรีใน
Wat Pho Si Nai
Ban Chiang National Museum
พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติบ้านเชียง
วัดสระแก้ว
Wat Sa Kaeo
โฮมสเตย์บ้านเชียง
Ban Chiang Home-stay
บ้านไทพวน Tai Phuan House
โครงการปั้นหม้อลายเขียนสี
Ban Chiang Pottery Learning Centre
กลุ่มทอผ้าบ้านเชียง
Ban Chiang Weaving Group
กลุ่มจักสานกระติบข้าวไม้ไผ่
บ้านดงเย็น
Ban Chiang Basketry

แหล่งท่องเที่ยวสำคัญในชุมชน
Important Attractions in the Community

GPS N17° 26.497' E103° 14.700'

วัดสันติวนาราม

ตั้งอยู่บริเวณบ้านเชียง เป็นวัดที่จัดตั้งโครงการ-อีสานเขียว โดยสร้างอ่างเก็บน้ำขนาดกว้างไว้เพื่ออนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ยังมีศาลาทรงบัวกลางน้ำขนาดใหญ่ ไว้สำหรับเผยแผ่ธรรมะ ที่นี่มีหลักสูตรอบรมการปฏิบัติธรรมให้กับบุคคลทั่วไปและนักเรียน นักศึกษา

Wat Santi Wanaram

Wat Santi Wanaram is situated in the vicinity of Ban Chiang. It is the site of the Green Isan Project with a large reservoir built to help conserve the natural surroundings and environment. A massive pavilion in a lotus flower-style has been built in the middle of the reservoir for the conduct of training courses on Dhamma practice offered to the general public and students.

GPS N 17° 24.451' E 103° 14.196'

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติบ้านเชียง

จัดแสดงหลักฐานที่ได้จากการสำรวจขุดค้นที่บ้านเชียง และแหล่งโบราณคดีใกล้เคียง อันประกอบด้วยกลุ่มภาชนะดินเผา เครื่องมือ เครื่องใช้ ฯลฯ โดยแบ่งการจัดแสดงออกเป็นหัวข้อใหญ่ๆ คือการจัดแสดงสมัยก่อนประวัติศาสตร์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และการจัดแสดงสมัยก่อนประวัติศาสตร์วัฒนธรรมบ้านเชียง เปิดให้เข้าชมทุกวัน เวลา ๐๘.๓๐ – ๑๖.๓๐ น.

Ban Chiang National Museum

The Museum has displays of evidence from the archaeological excavations at Ban Chiang and nearby sites; such as, ceramic vessels and utensils. These exhibits are divided into the Pre-historic Era of the Northeastern Region and Pre-historic Ban Chiang Culture. The Museum is open every day from 08.30 - 16.30 hrs.

สิ่งอำนวยความสะดวก
โฮมสเตย์ ที่พัก อาหาร ร้านจำหน่ายสินค้าที่ระลึก
Facilities
Home-stay services, food, and souvenir shops are available.
ฤดูกาลท่องเที่ยว ตลอดทั้งปี
Travel season: All year round.
ติดต่อชุมชนบ้านเชียง
Contact the Ban Chiang Community, Udon Thani
โทร (Tel.) +668 1485 1864
สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม
For more information
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานอุดรธานี
Tourism Authority of Thailand, Udon Thani Office
โทร (Tel.) +66 4232 5406-7

หมายเลขโทรศัพท์ฉุกเฉิน
Emergency Lines
- ตำรวจท่องเที่ยว Tourist Police
  โทร. (Tel.) 1155, +66 4221 1291
- ตำรวจทางหลวง Highway Police
  โทร. (Tel.) 1193, +66 4212 0055
- สถานีตำรวจภูธรจังหวัดอุดรธานี
  Udon Thani Provincial Police Station
  โทร. (Tel.) +66 4222 3353
- โรงพยาบาลอุดรธานี Udon Thani Hospital
  โทร. (Tel.) +66 4234 8888

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
๑๖๐๐ ถนนเพชรบุรีตัดใหม่ แขวงมักกะสัน
เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร ๑๐๔๐๐
โทรศัพท์ ๐ ๒๒๕๐ ๕๕๐๐ (อัตโนมัติ ๑๒๐ คู่สาย)
โทรสาร ๐ ๒๒๕๐ ๕๕๑๑ (อัตโนมัติ ๒ คู่สาย)
อีเมล: center@tat.or.th
เว็บไซต์: www.tourismthailand.org

Tourism Authority of Thailand
1600 Phetchaburi Road, Makkasan,
Ratchathewi, Bangkok 10400 Thailand
Tel.: +66 (2) 250 5500 (120 automatic lines)
Fax.: +66 (2) 250 5511 (2 automatic lines)
Email: center@tat.or.th
Website: www.tourismthailand.org

หลงรักประเทศไทย

amazing THAILAND
www.tourismthailand.org

